

Sygn. akt II Ca 408/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Białymstoku II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Barbara Puchalska (spr.)
Sędziowie:	SSO Renata Tabor SSR del. Krzysztof Prutis
Protokolant:	st. sekr. sąd. Monika Gąsowska

po rozpoznaniu w dniu 16 czerwca 2016 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S., G. S., D. S., M. S. (1), S. S.

przeciwko (...) Związkowi (...) w B.

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 21 grudnia 2015 r. sygn. akt XI C 275/15

I. zmienia zaskarżony wyrok i oddala powództwo oraz odstępuje od obciążania powodów kosztami procesu;

II. odstępuje od obciążania powodów kosztami procesu w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Powodowie L. S. i A. S. w pozwie przeciwko (...) Związkowi (...) wnieśli o uzgodnienie treści księgi wieczystej o nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Białymstoku dla nieruchomości położonej w N., gmina T., woj. (...), składającej się z działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...) o łącznej powierzchni 9,2200 ha z rzeczywistym stanem prawnym poprzez wykreślenie:

- 1) wpisanego w dziale I Sp – prawa wieczystego użytkowania gruntu do dnia 18 stycznia 2099 r.
- 2) wpisanego w dziale II użytkownika wieczystego (...) Związku (...)

3) ujawnionego w dziale II prawa pierwokupu prawa wieczystego użytkowania na rzecz gminy T..

Powodowie wnieśli również o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W odpowiedzi na pozew z dnia 12 maja 2015 r. strona pozwana (...) Związek (...) wniosła o oddalenie powództwa w zakresie uzgodnienia księgi wieczystej nr (...) oraz o zasądzenie od powodów na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 21 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Białymstoku sygn. akt XI C 275/15:

I. uzgodnił treść księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym w ten sposób, że nakazał dokonanie w księdze wieczystej numer (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Białymstoku IX Wydział Ksiąg Wieczystych dla nieruchomości położonej w N., gmina T. województwo (...), składającej się z działek oznaczonych numerami geodezyjnymi (...) o łącznej powierzchni 9,22 ha

- wykreślenia prawa wieczystego użytkowania gruntu do dnia 1 stycznia 2099 r.;

- wykreślenia jako użytkownika wieczystego (...) Związku (...);

- wykreślenia prawa pierwokupu prawa wieczystego użytkowania na rzecz Gminy T.;

II. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7.200 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. odstąpił od obciążania pozwanego należnymi Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Białymstoku kosztami postępowania, od uiszczenia których zwolnieni byli powodowie.

Wydane rozstrzygnięcie oparte zostało o następujący stan faktyczny:

Księga wieczysta nr (...) prowadzona przez Sąd Rejonowy w Białymstoku dotyczy nieruchomości położonej w N., gmina T., woj. (...), składającej się z działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...) o łącznej powierzchni 9,2200 ha. Jako współwłaściciele nieruchomości ujawnieni są A. S. i L. S. z udziałami po 1/2 części. W dziale I Sp wpisane jest prawo użytkowania wieczystego gruntu do dnia 18 stycznia 2099 r, zaś jako użytkownik wieczysty w dziale II księgi wpisany jest (...) Związek (...). W dziale III ujawnione jest prawo pierwokupu prawa wieczystego użytkowania na rzecz Gminy T..

Na mocy orzeczenia Wojewody B. z dnia 15 marca 1949 r. nr (...) na cele reformy rolnej, na mocy przepisów art. 2 i 6 dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o wprowadzeniu reformy rolnej został przejęty od N. i M. S. (2) majątek M.. Na mocy orzeczenia Prezydium Rady Narodowej w Ł. z dnia 12 maja 1959 r. nr (...) majątek ten przejęto bez odszkodowania.

Wojewoda B. decyzją z dnia 21 listopada 1996 r. w sprawie (...) stwierdził nabycie przez Gminę T. z mocy prawa – nieodpłatnie własności powyższych działek.

Na mocy umowy notarialnej z dnia 18 stycznia 2000 r. nr rep. (...) sporządzonej przez notariuszem H. S. przedstawiciela gminy T. oddali w nieodpłatne użytkowanie (...) Związkowi (...) działki o numerach (...).

Na mocy postanowienia z dnia 17 marca 1993 r. w Sprawie II Ns 364/93 Sąd Rejonowy w Białymstoku stwierdził, że spadek po N. S. i M. S. (2) nabyli z mocy ustawy synowie L. S. i A. S..

Na mocy decyzji Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 marca 2012 r. stwierdzono nieważność orzeczenia Wojewody B. z dnia 15 marca 1949 r. Decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 września 2012 r. utrzymano

w mocy zaskarżoną decyzję z dnia 21 marca 2012 r. Wyrokiem WSA w Warszawie z dnia 30 stycznia 2013 r. sygn. akt (...) oddalono skargę.

Decyzją z dnia 31 marca 2014 r. (...) Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi stwierdził, że decyzja z dnia 18 września 2012 r. została wydana z naruszeniem prawa, jednak nie podlega uchyleniu, ponieważ w wyniku wznowienia postępowania mogłaby zapaść wyłącznie decyzja odpowiadająca w swej istocie dotychczasowej. Decyzją Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 czerwca 2014 r. utrzymano w mocy zaskarżoną decyzję z dnia 31 marca 2014 r.

Sąd Rejonowy w Białymstoku w dniu 9 lipca 2014 r. dokonał w księdze wieczystej nr (...) wpisu ostrzeżenia o niezgodności stanu prawnego ujawnionego w dziale I Sp i II księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym.

Na podstawie powyższych ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy uznał, że w rozpoznawanej sprawie zaistniał stan niezgodności w rozumieniu art. 10 ust.1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece. Kwestię podlegającą rozstrzygnięciu stanowiła zaś, zdaniem Sądu I instancji, okoliczność czy „silniejszym” jest nabycie udziału własności nieruchomości w wyniku spadkobrania, czy też rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych i istnienie w obrocie decyzji komunalizacyjnej.

Badając, czy prawo użytkowania wieczystego ustanowione na rzecz strony pozwanej ujawnione w księdze wieczystej podlegało ochronie w ramach rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych Sąd Rejonowy wskazał, że działanie rękojmi określonej w art. 5 u.k.w.h. uzależnione jest od jednoczesnego spełnienia trzech przesłanek: 1) niezgodności między stanem prawnym ujawnionym w księdze a rzeczywistym stanem prawnym, 2) nabycia własności lub innych praw rzeczowych ujawnionych w księdze w drodze odpłatnej czynności prawnej od osoby uprawnionej według księgi, 3) dobrej wiary nabywcy. Jak ustalono, nieruchomość stanowiąca przedmiot niniejszej sprawy została stronie pozwanej przekazana nieodpłatnie umową zawartą w formie aktu notarialnego z dnia 18 stycznia 2000 r., a tym samym nie została spełniona przesłanka rękojmi wiary publicznej ksiąg wieczystych w postaci odpłatności, określona w art. 6 u.k.w.h.

Sąd Rejonowy badał czy istnienie w obrocie prawnym decyzji komunalizacyjnej z dnia 21 listopada 1996 r. jest przeszkodą do ustalenia własności nieruchomości i wskazał, że w realiach niniejszej sprawy nie ma znaczenia, że wskazana decyzja nie została unieważniona. Decyzją tą legitymowała się Gmina T. w dniu zawarcia umowy notarialnej z dnia 18 stycznia 2000 r. W ocenie Sądu Rejonowego sytuacja zmieniła się po wydaniu orzeczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o unieważnieniu orzeczenia Wojewody B. z 15 marca 1949 r. gdzie ostatecznie stwierdzono, że Skarb Państwa w dacie komunalizacji i przez tą datą nie był właścicielem gruntu, który przekazał gminie T.. W ocenie Sądu I instancji decyzja Ministra i (...) spowodowała przywrócenie powodowi własności spornych działek. To też sprawiło, że akt notarialny sporządzony przez notariusza H. S. utracił swoją materialno - prawną podstawę tj. decyzję komunalizacyjną. Decyzja ta dotknięta była bowiem wadą w postaci braku tytułu własności Skarbu Państwa do przedmiotowych nieruchomości. Stan gdzie Skarb Państwa nie był właścicielem przedmiotowych działek spowodował, że decyzja komunalizacyjna, jak też akt notarialny z dnia 18 stycznia 2000 r. dotknięte są bezwzględną nieważnością, z mocą wsteczną.

Tym samym Sąd Rejonowy uznał, że wobec bezwzględnej nieważności decyzji komunalizacyjnej z 21 listopada 1996 r. i aktu notarialnego z dnia 18 stycznia 2000 r. oraz wobec faktu, iż strony pozwanej nie chroni rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych, powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Orzeczenie o kosztach procesu Sąd ten oparł o przepisy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 6 pkt 6 w zw. z § 8 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Sąd odstąpił od obciążania strony pozwanej kosztami sądowymi na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana zaskarżając wyrok w całość i zarzucając:

1) ***naruszenie art. 10 u.k.w.h. poprzez błędne zastosowanie wskazanej normy prawnej i przyjęcie, iż błędnie wpisano w tej księdze prawo użytkowania wieczystego na rzecz strony pozwanej, a prawidłowy wpis powinien być dokonany na rzecz powodów, albowiem powodowie nie udowodnili, iż przedmiotowe działki stanowiły własność ich poprzedników prawnych i pomimo, że nie zostało prawomocnie zakończone postępowanie sędowo-administracyjne dotyczące oceny, czy orzeczenie Wojewody B. z 15 marca 1949 r. o przejecie przedmiotowej nieruchomości na cele reformy rolnej wywołało nieodwracalne skutki prawne;***

2) ***naruszenie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. poprzez nierozpatrzenie wniosku o zawieszenie postępowania w sytuacji, gdy nie jest zakończone prawomocnie postępowanie administracyjne wywołane skargą kasacyjną strony pozwanej, a ponadto przez błędne niezastosowanie i przyjęcie, iż postępowanie to nie odgrywa roli w niniejszym postępowaniu sądowym;***

3) ***naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez dowolne potraktowanie dowodów przedstawionych w sprawie tj. - nierozpatrzenie wniosków strony pozwanej w zakresie zawieszenia postępowania,***

- nieuwzględnienie konieczności prawomocnego zakończenia postępowania administracyjnego wszczętego skargą kasacyjną strony pozwanej,

- nieuprawnione ustalenie, że wygasły skutki prawne decyzji Wojewody B. z dnia 21 listopada 1996 r. o komunalizacji;

4) ***naruszenie § 8 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. poprzez zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 7200 zł zamiast 3600 zł.***

Przy tak sformułowanych zarzutach skarżący wniósł o zawieszenie postępowania w niniejszej sprawie do czasu prawomocnego zakończenia sprawy wszczętej ze skargi kasacyjnej z dnia 28 maja 2015 roku złożonej do NSA w W. / sygn. akt (...) o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powodów na rzecz strony pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja strony pozwanej okazała się zasadna.

W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia – Sąd Okręgowy aprobuje te ustalenia i przyjmuje za własne.

Na aprobatę nie zasługuje natomiast dokonana przez Sąd I instancji ocena prawna ustalonego stanu faktycznego, a to przyjęcie tezy, że decyzja komunalizacyjna z dnia 21 listopada 1996 r. i umowa w formie aktu notarialnego z dnia 18 stycznia 2000 r. stanowią czynności dotknięte bezwzględną nieważnością, co skutecznie zakwestionowała strona pozwana w złożonej przez siebie apelacji.

Wskazania wymaga, że na gruncie obecnie obowiązujących regulacji prawnych brak jest przepisów wprost przewidujących związanie sądu cywilnego decyzjami administracyjnymi. Wniosek o istnieniu takiego związania wpływa jednak z przepisów regulujących zasadę trwałości decyzji administracyjnych (art. 15 i 16 k.p.a.), przepisów procedury cywilnej (art. 2 §3 k.p.c.) i regulacji konstytucyjnych, w szczególności zaś z art. 10 Konstytucji RP statuującego zasadę trójpodziału władz. Związanie sądu cywilnego ostateczną decyzją administracyjną potwierdzone zostało w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. wyrok SN z dnia 9 stycznia 2008 r. III CKS 196/07).

Jednocześnie, przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego była również kwestia znaczenia ostatecznej decyzji administracyjnej, stanowiącej podstawę wpisu w księgach wieczystych w postępowaniu o uzgodnienie treści księgi

wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym (patrz: uchwała SN (7) z dnia 9 października 2007 r., III CZP 46/07). We wskazanej uchwale stwierdzono, że w sprawie o uzgodnienie stanu prawnego nieruchomości - ujawnionego w księdze wieczystej na podstawie ostatecznej decyzji administracyjnej wydanej zgodnie z art. 18 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U. Nr 32, poz. 191 ze zm.) - z rzeczywistym stanem prawnym, sąd jest związany tą decyzją. Zasada związania sądu cywilnego ostateczną decyzją administracyjną przesądza o niedopuszczalności kontroli ostatecznej decyzji komunalizacyjnej stanowiącej podstawę wpisu w księdze wieczystej przez ten sąd. Decyzja komunalizacyjna dotyczy co prawda stosunków cywilnoprawnych, jednak orzekanie o przejściu prawa własności na gminę zastrzeżone zostało dla organu administracyjnego. Powyższe sprawia, że droga sądowa jest niedopuszczalna, co przesądza także niedopuszczalność badania przez sąd kwestii przysługiwania Skarbowi Państwa prawa własności nieruchomości jako przesłanki komunalizacji.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że orzeczenie Wojewody B. z dnia 15 marca 1949 r., jak prawidłowo przyjął Sąd I instancji, wyeliminowane zostało z obrotu prawnego ze skutkiem *ex tunc*, wobec stwierdzenia jego nieważności ostateczną decyzją Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 marca 2012 r. Nie oznacza to jednak, że wskazane orzeczenie nigdy nie wywoływało skutków prawnych. Analiza przepisów kodeksu postępowania administracyjnego zdaje się bowiem w sposób dość jednoznaczny wskazywać, że ustawodawca odrzuca koncepcję zakładającą nieważność decyzji administracyjnej *ipso iure*, implementuje natomiast w przepisach art. 156 k.p.a. i nast. konstrukcję unieważnienia decyzji z mocą wsteczną. Decyzja administracyjna jest zatem uważana za ważną i zgodną z prawem tak długo, dopóki nie zostanie obalona za pomocą środków prawnych przewidzianych w ustawie. Zanim doszło zatem do stwierdzenia nieważności wskazanego orzeczenia Wojewody B. orzeczenie to wywoływało skutki prawne, w tym między innymi stało się materialną podstawą do nabycia spornej nieruchomości przez gminę T., na mocy decyzji komunalizacyjnej Wojewody B. z dnia 21 listopada 1996 r. Decyzja ta zaś z kolei legitymizowała Gminę T. jako właścicielkę do oddania gruntu w użytkowanie wieczyste pozwanemu związkowi umową w formie aktu notarialnego z dnia 18.01.2000 roku. Umowa ta zaś z kolei stanowiła podstawę kwestionowanych niniejszym pozwem wpisów wieczystoksięgowych.

I tak, choć orzeczenie Wojewody B. przejmujące od N. i M. S. (2) majątek M. zostało wyeliminowane z obrotu prawnego, to decyzja komunalizacyjna w dalszym ciągu w obrocie tym funkcjonuje, skoro nie została ona uchylona lub zmieniona, albo nie stwierdzono jej nieważności w odpowiednim trybie nadzwyczajnym postępowania administracyjnego. Nie ma racji Sąd Rejonowy przyjmując, że wywoływanie skutków prawnych przez decyzję komunalizacyjną, a następnie przez akt notarialny z dnia 18 stycznia 2000 r. warunkowane są bytem prawnym orzeczenia z dnia 15 marca 1949 r., a wobec stwierdzenia jego nieważności i one dotknięte są bezwzględna nieważnością. Po pierwsze – brak jest w procedurze cywilnej jakiegokolwiek podstawy prawnej dla przyjęcia bezwzględnej nieważności tych aktów, po drugie – sprzeciwia się temu zasada trwałości decyzji administracyjnych (art. 15 i 16 k.p.a.), po trzecie zaś, co najistotniejsze – sąd cywilny w ogóle nie posiada kompetencji do orzekania w przedmiocie ważności bądź nieważności decyzji administracyjnej, jako że sfera ta zarezerwowana została przez ustawodawcę dla organów administracji publicznej i sądów administracyjnych.

Tym samym zasadny okazał się zarzut strony pozwanej dotyczący nieuprawnionego ustalenia przez Sąd I instancji, że wygasły skutki prawne decyzji Wojewody B. z dnia 21 listopada 1996 r. oraz aktu notarialnego z dnia 18 stycznia 2000 r. Konsekwencją powyższego stała się zmiana zaskarżonego rozstrzygnięcia i oddalenie powództwa. Powodom nie udało się bowiem skutecznie wykazać, iż stan prawny ujawniony w księdze wieczystej o nr (...), prowadzonej przez Sąd Rejonowy w Białymstoku dla nieruchomości położonej w N., gmina T., woj. (...), składającej się z działek oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...) o łącznej powierzchni 9,2200 ha w postaci wpisu w dziale I Sp prawa użytkowania wieczystego gruntu do dnia 18 stycznia 2009 r, na rzecz (...) Związku (...) (dział II księgi) jest niezgodny z rzeczywistym stanem prawnym. Dopóki bowiem w obrocie pozostaje decyzja Wojewody B. z dnia 21 listopada 1996 r. w sprawie (...) (decyzja komunalizacyjna) i umowa notarialna z dnia 18 stycznia 2000 r. nr rep. (...) sporządzona przez notariuszem H. S., dopóty stan prawny ujawniony w księdze wieczystej w zakresie objętym pozwem uznać należy za znajdujący

oparcie w rzeczywistym stanie prawnym. Kwestionując zgodność z rzeczywistym stanem prawnym określonego wpisu prawa, powodowie nie mogą skutecznie kwestionować prawidłowości decyzji administracyjnej, na podstawie której wpis został dokonany, chyba, że decyzja ta jest nieostateczna.

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że powództwo w niniejszej sprawie nie mogło zostać uwzględnione również ze względu na nieprawidłowo sformułowane żądanie pozwu w stosunku do kręgu podmiotów występujących w niniejszym procesie w charakterze pozwanych. Powodowie domagali się bowiem wykreślenia prawa pierwokupu prawa wieczystego użytkowania na rzecz gminy T., zaniechali jednak wskazania tej gminy jako strony pozwanej. Orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu w istocie pozbawiałoby gminę posiadanego w stosunku do nieruchomości uprawnienia (prawo pierwokupu), z naruszeniem zasady kontrydiktoryjności, stanowiącej jedną z naczelných zasad postępowania cywilnego. Również z tego względu powództwo podlegać musiało oddaleniu. Sąd Okręgowy stoi bowiem na stanowisku, znajdującym oparcie również w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. uchwała SN z dnia 28 sierpnia 2008 r., III CZP 76/08), że w sprawie o usunięcie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej, a rzeczywistym stanem prawnym, Sąd pozostaje związany żądaniem pozwu.

Za niezasadne uznać natomiast należało pozostałe z podniesionych przez apelującego zarzutów.

W szczególności nie ma racji skarżący twierdząc, że powodowie nie udowodnili, że są właścicielami spornej nieruchomości, skoro jak ustalono w niniejszym postępowaniu legitymują się oni wpisem w dziale II księgi wieczystej prowadzonej dla tej nieruchomości, a ten wpis nie był podważany w niniejszym postępowaniu. Na potrzeby niniejszego postępowania dowód taki słusznie uznał Sąd Rejonowy za wystarczający.

Brak jest również podstaw do przyjęcia, iż doszło do naruszenia art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. poprzez nierozpatrzenie wniosku o zawieszenie postępowania. Wbrew twierdzeniu skarżących wniosek taki został rozpoznany przez Sąd na rozprawie w dniu 5 października 2015 r., co wynika wprost z protokołu rozprawy (k. 91v). Do ponownego wniosku strony pozwanej w tym zakresie Sąd odniósł się natomiast na rozprawie w dniu 9 listopada 2015 r. (protokół k. 103v).

Dodatkowo nie miał racji skarżący twierdząc, że rozpoznanie niniejszej sprawy warunkowane jest zakończeniem postępowania wszczętego skargą kasacyjną strony pozwanej. W myśl przepisu art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. sąd może zawiesić postępowanie z urzędu, jeżeli rozstrzygnięcie sprawy zależy od uprzedniej decyzji organu administracji publicznej. Po pierwsze zatem – zawieszenie postępowania cywilnego jest fakultatywne, a nie obligatoryjne i zależy od decyzji sądu, nie zaś opinii stron, po wtóre zaś – rozstrzygnięcie sprawy zależy ma od decyzji organu administracji publicznej, nie zaś od decyzji sądu administracyjnego. W sytuacji, gdy sprawa znajduje się na etapie postępowania przed sądem administracyjnym decyzja kwestionowana przez strony jest już ostateczna (art. 52 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi Dz. U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.) i wywołuje skutki prawne. Powyższe wynika z istoty postępowania przed sądami administracyjnymi, które nie stanowią kolejnej instancji do rozpoznania sprawy administracyjnej i co do zasady nie posiadają kompetencji do jej merytorycznego rozpoznania, a powołane są jedynie do kontroli działalności administracji publicznej, zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.). Decyzja ostateczna, czyli taka od której nie przysługują już środki zaskarżenia w normalnym toku instancji (w postaci odwołania lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy) staje się wykonalna, wchodzi do obrotu prawnego i wywołuje skutki prawne wobec jej adresatów i innych uczestników obrotu prawnego, bez względu na ewentualne wniesienie skargi na tę decyzję do wojewódzkiego sądu administracyjnego.

Wobec uwzględnienia apelacji skutkującego zmianą zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości za bezcelowe uznać należało odnoszenie się do zarzutu dotyczącego naruszenia § 8 pkt 8 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.

Dla tych motywów, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., orzeczono jak w punkcie I sentencji wyroku.

Orzeczenie o kosztach za obie instancje (pkt I i II wyroku) wydano w oparciu o art. 102 k.p.c., uznając, że w stosunku do powodów zachodzi szczególnie uzasadniony przypadek określony w tym przepisie. Zauważyć należy, że

powodowie zwolnieni byli od ponoszenia kosztów sądowych w niniejszej sprawie ze względu na swoją trudną sytuację finansową i zaawansowany wiek. Ponadto, powód L. S. zmarł w toku procesu, a na jego miejsce wstąpili, już na etapie postępowania odwoławczego wywołanego apelacją strony pozwanej, spadkobiercy ustawowi. Za zastosowaniem zasady słuszności przy rozstrzyganiu o kosztach procesu przemawia też charakter sprawy. Powodowie bowiem żądają słusznej rekompensaty za bezprawne pozbawienie ich poprzedników prawnych własności nieruchomości i ich subiektywne przekonanie o słuszności wyboru drogi procesu o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym można uznać za usprawiedliwione. Z tych też względów Sąd Okręgowy postanowił odstąpić od obciążania powodów kosztami niniejszego procesu.